

נסיעה בלתי רצויה

המועצה לאמנות ולתרבות פנתה לתיאטרון עכו בבקשה שלא לנסוע לגרמניה עם ההצגה "ארבייט מאכט פריי אין טויטלנד אירופה", העוסקת בשואה. האם יש קשר בין הנסיעה ובין הענקת תמיכה קבועה לתיאטרון מתקציב משרד החינוך?

שוש אבינר

צילום: שרגא צינור

דודי מעיין. "הנסיעה חשובה דווקא בגלל הנושא"

כותב מלקמן: "המרדור אינו נוקט עמדה לגבי עצם ההצגה – אם כי כל חבר חופשי להביע את דעתו. אך כל החברים ללא יוצא מן הכלל הרגישו שאין להיענות להצגה בנושא ובביצוע כאלו בחו"ל, ובעיקר לא בגרמניה. על כן אני פונה אליכם, בשם המרדור, בבקשה נמרצת לוותר על נסיעה זו. אלמלא היתה לנו הערכה לפעילות הקבוצה עצמה, היינו מפרסמים את דעתנו ברבים. אבל החלטנו לפנות אליכם ישירות, כמובן תוך יידוע שר החינוך והתרבות". העתק ממכתב "אישי" זה נשלח לשר החינוך והתרבות, וזכר ליו המר.

פרופ' יהודה אלקנה, ראש מכון ואן-ליר ומי שהיה יו"ר המרדור לתיאטרון לפני ר"ר מלקמן והתפטר, הוא מאוהריה הגדולים של הקבוצה. הוא תומך בנסיעה לגרמניה ורואה בה חשיבות רבה. "את העולם מעניין איך התיאטרון שלנו מתמודד עם הבעיות שלנו", הוא אומר. "הגרמנים במיוחד מתעניינים בנו, כי הם עצמם מתמודדים עם העבר שלהם: הדור השני שלהם דחה את זה ואמר שזה לא מעניין אותנו, והדור השלישי לוקח על עצמו את האחריות ומנסה להתמודד עם העבר. הם כל הזמן עוסקים בשאלות האלה באופן מאוד חריף, ולא תמיד סימפטי עבורנו. הגישה של פיה כלפי חוץ כולנו צריכים להיראות מאוהרים, היא לא גישה של מדינה סוברנית, זו גישה של השטעטעל. אני גם לא מצאתי", הוא מוסיף, "שיש איזו השואה ב'ארבייט' בין ישראל לגרמניה הנאצית. יש שם ביקורת וראייה מאוד פתוחה, משאירים לך את הבחירה איך לראות את האופן בו השואה השפיעה על ההווה הישראלית. לכן תמכתי בזה שיביאו אותה לשם".

חברי התיאטרון בעכו מודאגים. דודי מעיין, הבמאי: "אני תמה על המכתב, למרות היכרותי האישית עם שולח, שאותו, את יושרו ואת פועלו אני מאוד מעריך. אסור להרושות ששקול הרעת לגבי התמיכה יושפע מנסיעתנו לגרמניה, ועצם הזכרת שני הנושאים במכתב אחד יוצרת זיקה בין התמיכה לנסיעה. בכל מקרה, חשוב להדגיש שהנסיעה לא נעשית מכספי ציבור, אלא הכול מכספי פסטיבל בר"ל, ליו, והיא חשובה דווקא בגלל הנושא. אנחנו רגישים מאוד לעניין, בדקנו אותו, שאלנו צופים רבים, ואני חוזר ודוברים שיש חשיבות שונות. רל ציבור רגיל לא

רק אנשים מעטים יחסית זכו לראות את "ארבייט מאכט פריי אין טויטלנד אירופה", ההצגה של קבוצת תיאטרון עכו בכימויו של דודי מעיין, שכן היא נועדה להיות מוצגת בפני 20 צופים בכל פעם – אבל היא מעוררת הדים רבים ורעש גדול. ההצגה, שזכתה השנה בפרס הראשון בפסטיבל עכו, עוסקת בשואה, אך לא מההיבט של הנצחתה, אלא מההיבט של השפעתה על דמותנו כישאלים, על תהליך החינוך שלנו ועל בניית הערכים שלנו. יש אנשים שמתקשים לשאת את העומס הרגשי שהיא מטילה, יש כאלה שמסתייגים ממנה מטעמים אידיאולוגיים וטוענים שיש בה אנלוגיה בין הישראלי הכובש לנאצים, אבל כל מי שהיה בהצגה מודה שהיא מותירה חויה בלתי נשכחת. בימים אלה רנה המועצה לתרבות ולאמנות בהענקת תמיכה קבועה מתקציב משרד החינוך והתרבות לתיאטרון עכו, לאחר שכל שנות קיומו לא זכה לתמיכה ממסדית. הדעות כמועצה חלוקות, וחברי קבוצת תיאטרון עכו, המצפים בדריכות להחלטה, שכן המשך קיומה של הקבוצה תלוי בה במידה רבה, חוששים שבגלל נסיעתם הצפויה לברלין התמיכה לא תאושר.

כשנודע שההצגה עומדת לנסוע לפסטיבל ברלין, החלו התלחשויות. גורמים במשרד החינוך חששו שהגרמנים כחרו בהצגה משום שמשמעת ממנה השוואה בין הישראלי הכובש לבין הנאצים, וכי הם ישתמשו בה כדי "לכבס" את עברם. ב-26 בדצמבר התקיים במרדור לתיאטרון של המועצה לתרבות ול-אמנות דיון בעניין התמיכה לתיאטרון עכו, ולא התקבלה החלטה. התוצאה היתה תיקו, וההחלטה תיפול רק לאחר דיון נוסף. נודע כי בין חברי המרדור הובעה תרעומת על הנסיעה לגרמניה עם "הצגה כזאת". יו"ר המרדור לתיאטרון כמועצה, ההיסטוריון ד"ר ישראל מלקמן, הרגיש באזני כי אין כל קשר בין הסתייגותו האישית, כהיסטוריון וכניצול שואה, מן הנסיעה לגרמניה, לבין ההחלטה על מתן התמיכה, וכי הוא מאוד מעריך את עבודתה של הקבוצה. עם זאת, כאשר הדו"ר השבוע במכתב למרכז לתיאטרון בעכו כי טרם נפלה ההחלטה על מתן התמיכה, המ"ר שר החינוך באותו מכתב עצמו הסתייגות חריפה מן הנסיעה.